

DET TALTE ORD GÆLDER

Tale

**til samråd d. 6. december 2006 i Folketingets Udvalg for
Fødevarer, Landbrug og Fiskeri om spørgsmål AG
(Udbrud af Newcastle disease tæt ved Scanlayer i Ravnstrup –
spørgsmål om offentlige myndigheders erstatningsansvar)**

AG ”Vil ministeren redegøre for sagerne om udbrud af Newcastle disease hos Scanlayer i Ravnstrup ved Viborg, herunder særligt redegøre for hvorfor afklaringen af erstatningsspørgsmålet i sagerne har taget ca. 4 år?”

Ikke udbrud hos Scanlayer – Scanlayer lå i en zone efter udbrud hos en anden producent For god ordens skyld skal jeg indledningsvis oplyse, at der ikke var tale om et udbrud af Newcastle disease hos Scanlayer A/S. Scanlayer blev alene berørt af de restriktioner, som et udbrud i nærheden af virksomheden medførte.

Hvad drejer sagen sig om? Den konkrete sag drejer sig om offentlige myndigheders erstatningsansvar. Erstatningsansvaret i denne sag er ikke særligt lovreguleret, og ansvaret skal i stedet bedømmes ud fra de almindelige regler om offentlige myndigheders erstatningsansvar.

Grundlæggende er det en betingelse for et sådant ansvar, at den pågældende offentlige myndighed ikke har foretaget en fornøden og korrekt forvaltning, og at denne mangelfulde forvaltning har påført den erstatningssøgende et tab.

Danske myndigheder kan blive erstatningsansvarlige for tab, som forvoldes ved forkert eller mangelfuld implementering eller anvendelse af EU-regler. Et sådant ansvar forudsætter, at myndighederne har begået fejl.

Spørgsmålet om erstatningsansvar på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler må i sidste ende afgøres af domstolene.

*Omtale af en konkret
(verserende) sag i et åbent
samråd*

For god ordens skyld vil jeg nævne, at ministeriet fra Scanlayers konkursbo telefonisk har indhentet samtykke til, at jeg i et åbent samråd kan orientere udvalget om det faktuelle forløb i sagerne.

Hvad er Newcastle disease?

Først vil jeg gerne give udvalget en kort beskrivelse af, hvad Newcastle disease er for en sygdom.

Der er tale om en meget smitsom virussygdom, som kan ramme alle fuglearter. Sygdommen kan ikke som

fugleinfluenza overføres til mennesker og pattedyr, men den kan medføre stor dødelighed blandt fjerkræ. Derfor betragtes den i EU som en meget alvorlig sygdom, og den bekæmpes efter fælles EU-regler.

Der er dog stor forskel på, hvor følsomme de forskellige fuglearter er overfor sygdommen, og dermed også hvilke symptomer de udvikler. Newcastle disease findes også blandt vilde fugle, og er påvist i flere arter af vilde fugle i Europa.

Symptomerne kan variere meget. Der kan blandt andet ses høj dødelighed på op til 100 pct. uden forudgående sygdom. Typiske tegn på sygdommen kan, ud over dødeligheden, være ret uspecifikke. Der kan blandt andet ses generel svækkelse, luftvejssymptomer, diarré og bevægelsesforstyrrelser som f.eks. skæv hovedholdning, ligesom ægproduktionen kan være påvirket, nedsat eller helt ophørt.

Smittede fugle udskiller virus med sekreter fra luftvejen. Når fugle går tæt, smitter de let hinanden. Smitten kan spredes til andre besætninger via gødning, æg, inficeret foder og drikkevand, og kan også spredes gennem luften.

Smitteoverførsel via mennesker, redskaber og maskiner er også mulig. Smitten kan

spredes meget hurtigt.

Sygdommen er anmeldelig og kan ikke behandles, men kan forebygges ved vaccination.

Når der opstår en mistanke om Newcastle disease, bliver den berørte besætning sat under offentligt tilsyn, og der indsendes materiale til undersøgelse på Danmarks Fødevareforskning.

Fødevareregionens beredskabscenter begynder straks at opspore andre besætninger, der kan være smittede. De kan f.eks. have modtaget dyr fra den mistænkte besætning eller kan have haft anden form for kontakt med den smittede besætning. Sådanne kontaktbesætninger sættes under offentlig tilsyn.

Hvis mistanken bekræftes, skal dyrene i den smittede besætning og i de smittede kontaktbesætninger aflives for at begrænse spredningen af sygdomme. Dyrene destrueres, og bygninger og materialer rengøres og desinficeres under ledelse af de regionale beredskabscentre.

Den indledende rengøring har navnlig til formål at inaktivere virus og at forsegle den ramte ejendom, mens den endelige rengøring og desinfektion har til formål at

sikre, at dyr igen kan indsættes på ejendommen.

Der oprettes 3 kilometers beskyttelseszoner og 10 kilometers overvågningszoner omkring de smittede besætninger. I zonerne er der restriktioner på omsætning af fjerkræ og fjerkræprodukter for at hindre spredning af smitten.

Danmark havde senest udbrud af Newcastle disease i 2005 hvor der var et enkelt udbrud, mens der i 2002 blev konstateret 135 udbrud.

Indenfor EU er der i de seneste år rapporteret om udbrud i flere lande, bl.a. Holland, Belgien, Tyskland, Portugal, Frankrig, Storbritannien og Italien.

I efteråret 2004 begyndte man i Danmark at vaccinere mod Newcastle disease.

For at sikre en effektiv sygdomsbekæmpelse, yder staten som hovedregel fuld erstatning for aflivede dyr. Dermed holdes de ramte besætningsejere skadesløse, så ejeren efterfølgende kan genetablere sin besætning.

Generelle erstatningsregler i forbindelse med udbrud af husdyrsygdomme

Reglerne om udbetaling af erstatning i forbindelse med Newcastle disease i 2002 var reguleret i den dagældende lov om sygdomme og infektioner hos dyr. Disse

regler er videreført i lov om hold af dyr.

Efter loven yder staten erstatning, der svarer til dyrenes værdi, samt en erstatning til dækning af det herved opståede driftstab, hvis hele den smitteramte besætning er blevet aflivet som følge af smitsom sygdom. Statens andel udgør 20 pct. af driftstab.

Som udgangspunkt er det kun de ejere, som har fået deres dyr aflivet, eller som har fået påbud om fjernelse eller destruktion af dyrene, der er berettiget til at få erstatning.

Det er således ikke generelt hjemmel til at udbetale erstatning til andre end de direkte berørte ejere.

Sagens udspring

Sagen om erstatning til Scanlayer tog sit udspring i et udbrud af Newcastle disease, der blev påvist i juli 2002 i Østhimmerlands Fjerkræfarm.

Smittevejen

Inden udbruddet blev konstateret, havde Østhimmerlands Fjerkræfarm den 15. juni 2002 leveret et hold kyllinger til en fjerkræbedrift på Hobrovej i Viborg.

Udbrud af Newcastle disease

Den 20. juli 2002 viste prøver fra bedriften på Hobrovej, at fjerkræ var smittet med Newcastle disease.

<i>Eablering af zoner</i>	På grund af udbruddet blev der som foreskrevet i lovgivningen oprettet beskyttelses- og overvågningszoner omkring den smitteramte bedrift på Hobrovej.
<i>Scanlayer kom til at ligge i beskyttelseszonen</i>	Rugeriet Scanlayer i Ravnstrup kom til at ligge inden for beskyttelseszonen og blev derfor undergivet en række restriktioner i relation til bl.a. salg og flytning af fjerkræ.
<i>Periode med restriktioner</i>	Scanlayer var underlagt restriktioner fra den 20. juli til 6. oktober 2002.
<i>Scanlayer indgiver konkursbegæring</i>	Den 7. august 2002 indgav Scanlayer selv konkursbegæring.
<i>Konkursboet rejser erstatningskrav næsten 1 år senere</i>	Først den 27. juni 2003 – altså næsten 1 år efter konkursen – rejste konkursboet et erstatningskrav på 6.311.000 kr. mod Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, hvorunder veterinærlovgivningen på daværende tidspunkt henhørte. Konkursboet fandt, at Scanlayer havde lidt et tab som følge af de pålagte restriktioner, og at dette tab havde ført til selskabets konkurs.
<i>Konkursboets anbringender</i>	Konkursboet mente, at myndighederne havde handlet ansvarspådragende fordi de burde have været klar over, at en leverance af kyllinger fra fjerkræfarmen i

Himmerland til bedriften på Hobrovej var inficeret med Newcastle disease. Leverancen var antageligvis skyld i, at besætningen på Hobrovej blev smittet, hvilket medførte de nævnte restriktioner for Scanlayer.

Sagens forelæggelse for Det Veterinære Sundhedsråd den 25/9-03

Til brug for behandlingen af sagen forelagde det daværende fødevaredirektorat den 25. september 2003 en række spørgsmål for Det Veterinære Sundhedsråd for at få belyst, om direktoratet kunne gøres ansvarlig for det tab, som konkursboet mente at have lidt.

Spørgsmålene

Det Veterinære Sundhedsråd skulle bl.a. udtale sig om, hvorvidt embedsdyrlæger på det tidligere Danmarks Veterinæreinstitut havde handlet ansvarspådragende i forbindelse med diagnosticering af sygdommen på baggrund af prøver fra Østhimmerlands Fjerkræfarm, samt om det formodede introduktionstidspunkt for sygdommen.

Fødevaredirektoratets afgørelse af 6/7-2004

Bl.a. på grundlag af Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 27. april 2004 traf det daværende fødevaredirektorat den 6. juli 2004 afgørelse om, at direktoratet ikke havde handlet ansvarspådragende og afviste på den baggrund erstatningskravet.

Konkursboet påklager afgørelsen den 8/7-2004

Denne afgørelse blev den 8. juli 2004 påklaget til Ministeriet for Fødevarer, Land-

brug og Fiskeri.

Det Veterinære Sundhedsråd trækker sin udtalelse tilbage den 9. juli 2004 som følge af inhabilitet

Den 9. juli 2004 trak Det Veterinære Sundhedsråd imidlertid sin udtalelse tilbage, hvorefter sagen blev hjemvist til fornyet behandling i direktoratet.

Om baggrunden for tilbagetrækningen af udtalelsen oplyste Det Veterinære Sundhedsråd over for direktoratet, at rådet ved afgivelsen af udtalelsen havde brugt en ekstern sagkyndig, der viste sig at være inhabil i den konkrete sag. Baggrunden var, at den eksterne sagkyndig havde udtalt sig til et dagblad om forløbet af Newcastle disease-udbruddet, og at der derfor kunne rejses tvivl om den sagkyndiges upartiskhed.

På baggrund af en rykker fra direktoratet oplyste Det Veterinære Sundhedsråd den 15. september 2004, at rådet havde fundet en ny ekspert i Sverige med kendskab til det veterinære system i Danmark, og at den pågældende påtog sig opgaven med virkning fra 1. oktober 2004.

Ny udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd den 5. april 2005

Først den 5. april 2005 forelå der på ny en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd.

Fødevarestyrelsen træffer afgørelse den 15/9-2005

Efter en omfattende korrespondance med konkursboet fastholdt Fødevarestyrelsen

herefter den 15. september 2005 afgørelsen af 6. juli 2004 på grundlag af Det Veterinære Sundhedsråds nye udtalelse.

Fejl i Fødevarestyrelsens afgørelse

Imidlertid indeholdt styrelsens afgørelse ved en fejl ikke klagevejledning.

Fødevarestyrelsens afgørelse af 4/10-2005

Derfor traf Fødevarestyrelsen den 4. oktober 2005 på ny afgørelse i sagen. Denne gang med behørig klagevejledning.

Konkursboets klage af 12/10-2005

Den 12. oktober 2005 påklagede konkursboet afgørelsen til mit ministerium, som den 14. november 2005 fastholdt Fødevarestyrelsens afgørelse om at afvise erstatningskravet.

Ministeriets afgørelse af 14/11-2005

Kompensation til fjerkræ- og æggeproducenter efter udbruddet i 2002 som supplement til generelle erstatningsregler

Uafhængigt af det rejste erstatningskrav tilvejebragte Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri efter drøftelser med fjerkræbranchen i sommeren 2002 en kompensationsordning, der skulle dække tab hos fjerkræ- og ægproducenter m.m. i forbindelse med udbruddet af Newcastle disease.

Aktstykke nr. 19

Ved denne ordning, som Finansudvalget gav sin tilslutning til ved aktstykke nr. 19 af 31. oktober 2002, blev der givet kompensation til producenter, der var blevet ramt af restriktioner som følge af udbruddet, men som ikke havde sygdom i egen

besætning og derfor ikke kunne få erstatning på grundlag af de almindelige erstatningsregler for husdyrsygdomsbekæmpelse.

Udbetalinger til producenterne blev administreret af Det Danske Fjerkræråd og fandt sted i marts 2004.

Konkursboets kompensation

Af de tilvejebragte midler fik Scanlayer A/S under konkurs udbetalt 505.148,09 kr.

Særligt om problemerne med den danske sprogversion af direktivet om Newcastle disease

I forbindelse med bekæmpelse af udbruddet af Newcastle disease i sommeren 2002 blev myndighederne opmærksom på, at den danske version af direktiv 92/66/EØF om fællesskabsforanstaltninger til bekæmpelse af Newcastle disease afveg sprogligt fra andre officielle versioner.

Dette bevirkede, at administrationen efter den danske version medførte, at sygdomsfrie besætninger i nærheden af et udbrudssted var underlagt restriktioner i længere tid end hvis administrationen havde fundet sted efter de øvrige sprogversioner. Dette skyldtes, at beskyttelses- og overvågningszonerne efter den danske version først kunne hæves henholdsvis 21 og 30 dage efter godkendelsen af den afsluttende rengøring og desinfektion, mens nedtællingen efter de øvrige officielle sprogversioner af direktivet skulle regnes fra godkendelsen af

den indledende rengøring og desinfektion.

Ikke hjemmel til kompensati-
on

Der var imidlertid ikke hjemmel til at kompensere tab som følge af en administration efter den danske ordlyd af direktivet, i den veterinære lovgivning.

Aktstykke nr. 109

Jeg udvirkede derfor, at der ved aktstykke nr. 109 af 6. april 2005 blev indhentet tilslutning fra Finansudvalget til at afholde 0,2 mio. kr. til i alt to fjerkræavlere, som havde dokumenteret, at de havde lidt et tab på grund af myndighedernes forsinkede ophævelse af zonerestriktionerne som følge af, at Danmark havde administreret bekæmpelsen af Newcastle disease efter ordlyden af den danske sprogversion af direktivet om Newcastle disease.

Denne ordning var imidlertid ikke aktuel for Scanlayer, fordi det daværende fødevareredirektorat havde ændret proceduren for ophævelse af zonerne, inden den indledende rengøring og desinfektion på den smitteramte fjerkræbedrift på Hobrovej var afsluttet.

Baggrunden for, at Scanlayer ikke blev berørt af problemstillingen vedrørende de forskellige sprogversioner af direktivet

Således blev den indledende rengøring og desinfektion af den sygdomsramte besætning på Hobrovej godkendt den 6. september 2002, og nedtællingen til zoneophævelsen blev regnet fra denne dato. Beskyttelseszonerne blev derfor ophævet den 27.

september 2002 og overvågningszonen den 6. oktober 2002.

Uoverensstemmelserne mellem de forskellige sprogversioner af direktivet har således ikke betydet, at zonerne, hvori Scanlayer var beliggende, blev hævet senere.

Spørgsmålet om sprogversionerne er omfattet af Fødevarestyrelsens og ministeriets afgørelse

Spørgsmål om de forskellige sprogversioner af direktivet om Newcastle disease blev også behandlet i Fødevarestyrelsens afgørelse af 4. oktober 2005 og i ministeriets afgørelse af 14. november 2005. Heri henviste ministeriet til aktstykket og fastholdt, at der ikke var tilvejebragt nye oplysninger, og at sagen derfor måtte betragtes som afsluttet.

Opsummering

Som det fremgår af min redegørelse, er sagen afgjort for mere end et år siden efter et langt forløb.

Hertil kommer, at konkursboet først rejste sit erstatningskrav næsten et år efter udbruddet af Newcastle disease i sommeren 2002.

En afklaring af erstatningsspørgsmålet i sagen har således ikke – som anført i samrådsspørgsmålet – taget 4 år.

Endvidere skyldes en væsentlig del af

sagsbehandlingstiden den forsinkelse, som habilitetsproblemerne i Det Veterinære Sundhedsråd var årsag til.

Konkursboet har allerede modtaget kompensation som andre ramte virksomheder i fjerkræbranchen, der har kunnet dokumentere at have lidt tab som følge af sygdomsudbruddet i sommeren 2002. Hverken Fødevarestyrelsen eller ministeriet har på baggrund af de tilvejebragte oplysninger fundet, at der kunne udbetales yderligere erstatning til Scanlayer under konkurs.

Som nævnt må spørgsmålet om erstatningsansvar imidlertid i sidste ende afgøres af domstolene. Hvis det ønskes.

Konkursboets henvendelse til ministeriet i januar og februar 2006 – konkursboet ønsker at anlægge sag mod ministeriet ved domstolene

Jeg kan i den forbindelse afslutningsvis nævne, at konkursboet i januar/februar i år igen rettede henvendelse til ministeriet.

Da denne del af samrådsspørgsmålet omhandler en konkret verserende sag i Familie- og Forbrugerministeriet – som potentielt kan blive fulgt op med en sag ved domstolene – vil jeg begrænse mig til at redegøre for de sagsskridt, der er foretaget i anledning af konkursboets fornyede henvendelse til ministeriet samt oplyse, hvad denne sag pt. beror på.

Konkursboet rejste i de fornyede

henvendelser til ministeriet følgende spørgsmål:

1. Vil ministeriet genoptage sin afgørelse af 14. november 2005. Efter konkursboets opfattelse har ministeriet ikke foretaget en egentlig sagsbehandling af konkursboets klage og opfordrer derfor ministeriet til at genoptage klagesagsbehandlingen.
2. Hvis sagen ikke genoptages, ønskes ministeriets stillingtagen til en foreslået procesaftale.

Konkursboet har til ministeriet fremsendt et forslag til en procesaftale, således at sagsgenstanden ved en eventuel kommende retssag kan skæres til.

Konkursboets kurator er fortsat af den opfattelse, at Scanlayer A/S under konkurs burde være tilgodeset af en kulancemæssig erstatning svarende til aktstykke nr. 109 af 6. april 2005.

Den 14. marts 2006 anmodede ministeriet Fødevarestyrelsen om en udtalelse i lyset af konkursboets fornyede henvendelse til ministeriet.

Den 20. marts 2006 og 5. maj 2006 fremkom Fødevarestyrelsen med en redegørelse i anledning af den fornyede

henvendelse til ministeriet.

Den 10. juli 2006 anmodede ministeriet om Kammeradvokatens bistand i sagen.

Den 26. september 2006 modtog ministeriet, efter 2 gange at have rykket herfor, Kammeradvokatens foreløbige udtalelse i sagen.

I slutningen af september måned i år tog ministeriet – efter råd fra Kammeradvokaten – initiativ til via Fødevarestyrelsen at fremskaffe en række supplerende oplysninger til brug for Kammeradvokatens endelige udtalelse i sagen.

Efter det oplyste modtager ministeriet en af de kommende dage supplerende oplysninger fra Fødevarestyrelsen.

Kammeradvokaten vil efter det oplyste snarest muligt derefter fremkomme med en endelig vurdering af spørgsmålet om, hvorvidt ministeriet er erstatningspligtig.

Ministeriet vil snarest muligt efter modtagelsen af Kammeradvokatens endelige udtalelse træffe beslutning om det videre forløb i sagen.